

Заступник Министра Народног Здравља,
Министар Правде,

Д-р Лазар Марковић, с. р.

Министар Пољопривреде и Вода,

Иван Пуцељ, с. р.

Министар за Аграрну Реформу,

К. Љ. Милетић, с. р.

Министар Грађевина,

Веља Вукићевић, с. р.

Министар Пошта и Телеграфа,

Д-р Жарко Миладиновић, с. р.

Заступник Министра Вера,

Министар Унутрашњих Дела,

Д-р Војислав Маринковић, с. р.

Заступник Министра за Социјалну

Политику, Министар Унутрашњих Дела.

Д-р Војислав Маринковић, с. р.

У име

ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА

А Л Е К С А Н Д Р А I

по милости Божјој и вољи Народној

Краља Срба, Хрвата и Словенаца

а на основу овлашћења (чл. 59. Устава),

МИНИСТАРСКИ САВЕТ

Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца,

Проглашује и објављује свима и свакоме да је Народна Скупштина Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, на 46. редовном састанку од 21. марта 1922. године, решила, и да је Министарски Савет потврдио и потврђује

ЗАКОН

О

ОБЛАСНОЈ И СРЕСКОЈ САМОУПРАВИ,

који гласи :

А. Области

І. Опште одредбе

Члан 1.

Области као самоуправне јединице правна су лица и по јавном и по приватном праву.

Члан 2.

У круг рада обласне самоуправе спадају ови послови:

- 1) Обласне финансије: а) утврђивање обласног буџета, б) располагање обласним дажбинама, које се на основу закона дају областима за покриће обласних расхода;
- 2) грађевински прописи и обласни јавни радови (грађење локалних железница, канала, пристаништа, мостова, цеста, аутомобилских и аеропланских веза, регулисања потока и бујица, отклањање опасности од поплава, искоришћавање природних добара и т. д.);
- 3) старање о унапређењу обласних привредних интереса, ратарства, сточарства, виноградарства, воћарства, шумарства, речног и језерског рибарства, лова, као и о техничким пољопривредним побољшањима;
- 4) помагање обрта (занатства), индустрије и задругарства у областима;
- 5) управа обласним имањима, подизање и искоришћавање обласних економских предузећа;
- 6) брига о народном здрављу у области, као и о свима установама, којима се унапређује здравствено стање у области; руковање и искоришћавање лековитих вода и врела, на које би добиле концесију од државе;
- 7) брига о социјалним задацима у области;
- 8) обласне хумане установе;
- 9) обласне саобраћајне установе;
- 10) сарађивање на унапређењу просвете у области;
- 11) сарађивање на стручном образовању у области;

12) сарађивање на унапређењу поморског рибарства у области;

13) завођење и одржавање установа за штедњу и кредит, узајамно помагање и осигурање, старање за исхрану народа у време неродице и елементарних непогода;

14) прикупљање и сређивање статистичких података за потребе обласне самоуправе;

15) у опште старање о унапређењу привредних и културних задатака од чисто обласног интереса;

16) давање мишљења на захтев владе, по законским предлозима, који се тичу области као и уопште о свима другим предметима, за које влада тражи њихово мишљење.

И други послови могу бити законом поверени обласној самоуправи.

Члан 3.

Органи обласне самоуправе јесу обласна скупштина и обласни одбор.

II. Обласна скупштина.

а) Избор.

Члан 4.

Обласна се скупштина бира општим, једнаким, непосредним и тајним гласањем на четири године. Биранско право имају сви, којима то право припада за изборе народних посланика.

Изборне су јединице срезови (котари), градови и вароши које броје преко 5.000 становника. Градови и вароши испод 5.000 становника бирају заједно са срезом.

У изборним јединицама, које броје преко 10.000 становника, на сваких 10.000 становника долази по

један члан обласне скупштине; ако вишак становника буде већи од 5.000 становника, онда се бира још један члан.

Број чланова за поједине изборне јединице одређује надлежни управни суд у року од 8 дана по распису избора.

Члан 5.

Избор чланова обласне скупштине врши се по коначно потврђеним бирачким списковима за Народну Скупштину који важе за ту годину.

Члан 6.

За члана обласне скупштине може бити изабран само онај, који има услове за народног посланика према првом ставу чл. 72. Устава, а настањен је у области најмање три године до дана расписа избора, али народни посланици не могу бити истовремено чланови обласне скупштине.

Чланови обласне скупштине не могу бити у исто време обласни лиферанти или обласни предузимачи.

Члан 7.

Полицијски, финансијски и шумарски чиновници, судије у опште као и чиновници аграрне реформе и обласне самоуправе не могу бити кандидовани за чланове обласне скупштине.

Остали чиновници, који буду изабрани за чланове обласне скупштине, имају по закону право на одсуство за време док заседава обласна скупштина.

Члан 8.

Избори чланова обласне скупштине који ће се вршити у један исти дан у целој земљи и то прве недеље у месецу октобру, наређују се Краљевим Указом на предлог Министра Унутрашњих Послова.

Указ ће се обзнанити у Службеним Новинама и у обласном службеном листу, ако га буде било, одмах после издања указа и то најдаље месец дана пре избора.

На пет дана пред изборе за обласну скупштину не могу никакове власти позвати бираче ни на какве скупове као: заједнички рад или кулук или на војничке смотре или вежбање, сем случаја преке опасности, а тако исто не може позвати ни поједине бираче сем у случајевима неодложне потребе при ислеђењу и суђењу злочина, преступних и иступних крађа и превара. Ако су бирачи били раније куд год позвани или икупљени, мораће се распустили на пет дана пре избора.

Члан 9.

У року од деветог дана до 25. дана закључно после обнародовања указа о изборима, морају се поднети кандидатске листе за сваку изборну јединицу надлежном првостепеном (колегијалном) суду на потврду.

На свакој кандидатској листи треба да се означи: име, презиме, звање и место становања предложених кандидата онолико на броју, колико се за који срез односно град и варош бира. Осим тога на исти начин онолико заменика, колико има кандидата.

Затим и име, презиме, занимање и место становања по једног представника и по једног заменика те листе, за свако гласачко место као и за главни бирачки одбор дотичног среза односно вароши, ако их предлагачи одреде.

Ову ће листу потписати најмање 25 уписаних бирача дотичног среза односно града или вароши, назначујући поред свога имена место свога становања, а суду предати два предлагача на реверс. По-

ред листе приложиће се писмен пристанак дотичних кандидата и заменика.

Уз оригиналну листу предлагачи су дужни да приложе још онолико штампаних или рукописних примерака кандидатске листе без потписа предлагача, колико у дотичном срезу или вароши има гласачких места. На сваком таквом примерку назначиће се у врху, за које је гласачко место намењен.

Без питања и одобрења нико се не сме за представника или заменика означити и на листи записати.

Кад неко дозна да је на којој листи за представника или заменика забележен без свога знања и одобрења, он има право изјавити суду код кога је листа, да се тога не прима, и суд је дужан избрисати га, па о томе известити једнога од доносиоца кандидатске листе.

За представнике листе могу бити означени или сами предлагачи, или друга лица, која су уписана у бирачке свискове једне од општина дотичног среза односно једнога града или вароши.

Представници листе на гласачким местима морају бити из општине у којој се гласање врши.

Прописи овога члана имају се сходно применити и на случај кад се предлаже један кандидат у изборним јединицама, које бирају једнога члана оblasне скупштине.

Суд је дужан на тражење допустити сваком бирачу да разгледа поднету листу.

У једној истој изборној јединици не може се једно лице кандидовати на више кандидатских листа.

У једној истој области једно исто лице не може се кандидовати на више од три изборне јединице (среза, котара, града односно вароши).

Листа не сме садржавати ништа друго сем текста прописаног законом.

Члан 10.

Кад се суд увери из бирачких спискова, да су потписати предлагачи на оригиналној листи и представници и заменици исте уведени у бирачке спискове и да су имена предложених кандидата и заменика као и представника листе и њихових заменика на приложеним примерцима за поједина гласачка места и за срески односно главни бирачки одбор верна кандидатској листи, он ће ову и све приложене примерке потврдити и по један примерак предати подносиоцима.

По један примерак потврђене кандидатске листе, без потписа предлагача за свако гласачко место суд ће одмах послати дотичном општинском суду (општинском поглаварству).

Ако листа не одговара прописима закона, суд ће је својим решењем одбацити.

Првостепени суд сав овај посао мора свршити у року од 24 часа од пријема на потврду кандидатске листе.

На место одбачене кандидатске листе може се поднети на потврду нова кандидатска листа у законском року.

Решење првостепеног суда којим потврђује или одбацује кандидатску листу, извршно је.

Потврђене кандидатске листе са осталим изборним материјалом општински судови, односно општинске управе или поглаварства, предају бирачким одборима у очи дана избора.

Свака потврђена кандидатска листа имаће на дан избора своју засебну кутију на свима гласачким местима дотичног среза односно града или вароши.

Бирачки ће одбор кандидатске листе прилепити на кутије за гласање па ове поставити по реду у којем су биле потврђене кандидатске листе тако, да кутија на којој је листа са мањим бројем деловодног протокола суда, дође пре оне, на којој је листа са већим бројем и даље по реду тако, да кутија на којој је листа са најмањим бројем, долази увек на прво место са стране са које се гласање почиње.

Члан 11.

Кандидатска листа једном предана суду, ма и не била потврђена, не може се опозвати, нити се у њој могу чинити какве измене.

Члан 12.

Материјал за гласање код обласних избора је онај исти, који и код избора за Народну Скупштину.

Члан 13.

Бирачи могу гласати сваки само једанпут, само лично, само на гласачком месту своје општине и само за утврђене кандидатске листе, односно кандидата.

Члан 14.

Гласачка су места она иста која и за изборе за Народну Скупштину.

Члан 15.

Свака зграда у којој се гласање врши, ако није довољно сама пространа, мора имати ограђено двориште које се може затворити.

Члан 16.

На сваком месту где се врши гласање биће образован бирачки одбор састављен од једног оп-

штинског одборника, којег је општински одбор изабрао; затим од по једног представника оних кандидатских листа, које имају свога представника, и једног судије, или свршеног правника или судског чиновника. Судија, свршени правник или судски чиновник или онај, који га буде заступао, биће председник бирачког одбора.

Председници бирачких одбора имају право гласати у општини, где на дан избора обављају председничку дужност, ако поднесу уверење да су уведени у азбучки бирачки списак своје општине; то ће се уверење прикључити записнику бирачког одбора.

Члан 17.

Најдаље 15 дана пре избора управни суд одређује за свако гласачко место по једног судију, односно судског чиновника или свршеног правника, за председника бирачког одбора. А у недостатку судија, свршених правника и судских чиновника, управни суд одређује за председнике бирачких одбора у првом реду и лица која су свршила који год факултет, а ако ових не би било довољно онда и лица, која су свршила коју год стручну школу само ако нису у служби полицијској, шумарској или аграрне реформе. Ако би који од оних који су управним судом за председника или чланове у главним бирачким одборима одређени, имали особито важних узрока, да се те дужности не приме, дужни су за три дана од дана кад је распоред управног суда у Службеним Новинама или у обласном службеном листу, ако га буде било, изашао, молбом својом обратити се управном суду и навести узроке због којих се ове дужности не могу примити. Ако управни суд наведене узроке уважи, разрешиће молиоца од дужности и другога на његово место одре-

дители. Не нађе ли управни суд да су наведени узроци оправдани, известиће молиоца преко полициске власти, да му се молба не може уважити.

Кандидати не могу бити у својој јединици председници бирачког одбора и дужни су управни суд, ако су одређени, о томе извести.

Молба после означеног рока поднесена неће се ни у какав поступак узимати.

Само у ванредном и непредвиђеном случају кад би управним судом одређени председник бирачког одбора био неким неодложним узроком спречен да дође, замениће га председник општине или његов заступник у општинама, где се гласање врши на једном месту.

А заступнике председницима бирачких одбора у општинама где се гласање врши на више места, за овај случај одређује општински одбор прво из чланова општинског суда (поглаварства), а у недостатку ових из општинских одборника дотичне општине, издајући им на реверс о томе акт. Где нема општинског одбора, именује такве заступнике председницима бирачких одбора надлежна судска власт из реда бирача дотичног гласачког места.

Управни ће суд сваком лицу, које је одредио на изборну дужност дати на реверс акт о постављењу потписан од председника и то: лицима, која станују у месту седишта управног суда, непосредно, а осталим лицима преко надлежних власти, које су дужне реверс о предаји акта постављења одмах вратити управном суду.

Члан 18.

Тако исто најдаље за пет дана до избора, општински ће одбор одредити једног свог одборника за члана бирачког одбора и једног одборника који

ће овоме бити заменик; где нема општинских одбора поступиће се по чл. 16. и 17.

Члан 19.

У очи дана избора у три сата по подне сви чланови бирачког одбора или њихови заменици, састаће се у згради где ће бити гласање и ту ће примити на реверс од општинског суда потребан број кутија и сандучића с куглицама, азбучни списак бирачки, књигу за вођење записника, кандидатске листе, општински печат и остало што треба. Кутије ће прегледати увериће се да ли су исправне и да су уста кутије са платненим прорезом, кроз која куглице пролазе, добро отворена и незаптивена, па ће их онда утврдити за засебан сто према столу, за којим ће седети чланови бирачког одбора; за тим ће са сва три кључа затворити и запечатити тако, да и уста кутије буду потпуно затворена. Један ће кључ узети председник бирачког одбора, други општински одборник, а трећи представник или његов заменик дотичне кандидатске листе, ако га има. Ако представника или његовог заменика нема, било што није дошао, било што није назначен, председник бирачког одбора узеће и трећи кључ. На свакој кутији с поља прилепиће се кандидатска листа.

Члан 20.

Кад бирачки одбор буде ово све урадио и буде изабрао потребан број писара и других помагача, и у опште припремио све што ће му сутра дан требати за примање гласова, он ће о свему томе направити записник тога свог првог састанка, у коме ће нарочито означити и број сваке кутије и кандидатску листу која уз њу иде; као и да су све кутије у исправном стању и празне.

Овај ће записник потписати сви чланови бирачког одбора, и затворити прозоре, изићиће из гласачке собе, закључати је, ударити печат на врата, а кључ ће узети председник бирачког одбора. Најзад ће бирачки одбор одредити стражу, која ће зграду, у којој ће бити гласање, непрекидно чувати.

Члан 21.

На дан избора у 7 сати пре подне састаће се бирачки одбор у згради за бирање пред вратима гласачке собе, отвориће је и ући у њу и кад се увери, да су кутије и сандуци са куглицама као и све остало у реду, онда ће саставити записник у коме ће нађено стање потврдити и отворити уста кутија па забележити и то у записник. Тај ће записник потписати сви чланови бирачког одбора па ће онда отпочети примање гласова.

Члан 22.

О држању реда за време гласања стара се председник бирачког одбора. У случају потребе председник је овлашћен да тражи помоћ од општинске или државне власти, и она је дужна одазвати се његовом позиву. Чланови одбора, који мисле да то није потребно, имаће право да забележе у записник своје мишљење.

Члан 23.

За цело време гласања морају заседавати за бирачким столом најмање два члана бирачког одбора. Међу овом двојцом мора увек бити председник бирачког одбора или општински одборник, који је члан бирачког одбора или његов заменик.

Члан 24.

Ако ко од представника кандидатских листа оде са биралишта а не остави заменика, онда ће

се избор продужити и без њега а у записнику ће се то забележити.

Члан 25.

Нико не сме ступити на биралиште под оружјем или са оруђем употребљивим за бој, сем случаја предвиђеног у чл. 22. овога закона, кад председник бирачког одбора позове оружану помоћ ради одржања реда на биралишту.

Ни службеници државни и самоуправни, који по службеној дужности носе оружје, не могу доћи на биралиште ради употребе свог бирачког права под оружјем.

Члан 26.

У собу, где се гласа, пуштаће се гласачи редом по један или више, но никако више од пет од једанпут.

Члан 27.

Сваки бирач кад уђе у гласачку собу мора пре гласања казати прво гласно, да чују сви чланови бирачког одбора, своје име, презиме и занимање, а у градовима где има више гласачких места и стан свој. Председник бирачког одбора, пошто се увери да је бирач у бирачки списак уведен, ако га нико у бирачком одбору не познаје, упитаће га: је ли он баш то лице под чијим се именом пријавио да гласа, и напоменуће му законске последице од тога ако на туђе име буде гласао. И кад бирач то потврди да је он то лице под чијим се именом јавио да гласа, онда одбор може, ако за потребно нађе, о том непознатом бирачу саставити записник, у коме ће се записати лични опис његов као и улица и број његова стана, а на протоколу узети потпис бирачев, ако је писмен. Председник има право наредити

да се такав непознат бирач може и фотографисати. Ако такав непознат бирач не поднесе, на захтев одбора, доказ о свом идентитету, који би по оцени одбора били довољни за утврђење његове идентичности, онда одбор тога бирача може не пустити да гласа. Ако се догоди да се о неком бирачу породи сумња у бирачком одбору, у погледу његова идентитета, онда ће бирачки одбор решити већином гласова, хоће ли се такав бирач пустити да гласа. Ако га не пуне, предаће га одмах надлежној полицијској власти. Председник или један од чланова бирачког одбора казаће гласно сваком бирачу, пре него што га пусти да гласа, коју или чију кандидатску листу представљају гласачке кутије. Ако је је бирач неписмен на захтевање његово, председник или члан одбора прочитаће му сва имена на кандидатским листама. Не учини ли се све ово, сваки члан одбора има право да ово примети, а кад се гласање сврши да у записник убележи као протест против неправилног поступка одборовог. Сваки представник листе или његов заменик има право казати којој партији или политичкој групи која кандидатска листа или кутија припада.

Председник даје бирачу, пре него што је овај приступио гласању, једну куглицу, и кад бирач прими куглицу, метнуће је у десну руку или ако је у овој сакат у леву руку и затворити је, па са тако затвореном руком прилазиће свакој кутији редом и у сваку кутију тако затворену руку увлачити, а куглицу ће, међутим, спустити у ону кутију, на којој је прилепљена она кандидатска листа за коју он хоће да гласа.

Кад из последње кутије извуче руку, гласач ће је онда пред свима отворити тако, да сваки може видети да куглице у њој више нема и да је гласао.

За све време док бирач не сврши гласање и председник и чланови бирачког одбора водиће старање да бирач не премести куглицу у другу руку и собом је однесе.

Онај бирач, који због какве тешке телесне мане не би могао гласати на начин како је то у овом члану речено, има право пред бирачки одбор привести пуномоћника, који ће место њега дати глас. О овоме ће бирачки одбор донети одлуку и ставити је у записник.

Члан 28.

Чим је који бирач гласао, дужан је уклонити се са биралишта. За биралиште сматра се зграда у којој се гласа и њено двориште (авлија).

Члан 29.

Бирачки одбор не може никоме закратити да гласа, који је уписан у азбучни гласачки списак. А ако има што да примети он или поједини члан одбора, онда ће одбор, или онај члан који може приредбе има, ставити то у записник. Ако се који гласач пријави да гласа а на његово је име већ неко гласао, онда ће председник бирачког одбора, пошто поступи по првом ставу чл. 27. и увери се несумњиво о идентичности и упису у бирачки списак таквог гласача, наредити, да се његово име, презиме и занимање унесе у нарочити списак, који ће се водити као списак таквих лица. Овај списак бирачки одбор прилаже изборним актима, а у изборни записник уноси се такав случај и означава број таквих лица. При верификовању избора са оваквим случајевима узима се у обзир и број ових лица, ако исти утиче на резултат избора.

Члан 30.

Листа ће се звати именом лица, које је на њој прво записано.

Члан 31.

Никаква власт не може ни у ком случају узети бирача на одговор за глас који он на избору да, нити од њега тражити да каже за кога је гласао.

Члан 32.

Гласање траје непрекидно цео дан до 6 сати после подне. Само у случају нереда, а по пристанку одборске већине, може се избор прекинути за време док се ред не поврати. Повод нереда и време за које је избор морао да буде прекинут забележиће се у записник. У 6 сати затвара се двориште или зграда, ако дворишта нема, и нико се више неће унутра пустити, али продужиће се и даље примање гласова од оних бирача, који се буду затекли у дворишту или згради све док они сви не буду изгласали, па ма докле то трајало. Ако је гласање због нереда морало да буде прекинуто дуже од једнога сата, за толико ће се доцније од шест сати престати са пуштањем гласача на биралиште.

Члан 33.

За све време гласања водиће се записник о свему што се буде десило и што ма који од чланова бирачког одбора буде нашао за вредно да се забележи. Сви чланови одбора морају се потписати на записник, али ако се представници кандидатских листа не би потписали, записник важи и без њихова потписа.

Сваки члан одбора може одвајати мишљење и ставити своје примедбе.

Члан 34.

Точење или давање ма на какав начин алкохолних пића забрањено је на дан избора, на дан пре избора и на дан после избора, а ту ће забрану општински суд на време обнародовати.

Члан 35.

Кад се сврши гласање, одмах ће се закључати и запечатити сандучићи из којих је председник вадио куглице и давао их бирачима. Кључ ће остати код председника.

Члан 36.

Затим ће се пребројати по гласачком списку колико је свега гласача гласало. Тај ће се број записати словима на дну гласачког списка, па ће се испод тога потписати сви чланови бирачког одбора.

Члан 37.

Кад се то сврши забележиће се у записник, у које је доба гласање закључено, колико је свега гласача гласало према гласачком списку, као и све остало што се односи на ток избора а раније није забележено. Сви чланови бирачког одбора потпишаће се, а сваки од њих има право одвојити мишљење и ставити примедбу.

Члан 38.

После свега овога приступиће се отварању кутија и бројању куглица оним редом како су катије постављене по чл. 10. овога закона.

Прво ће се отворити једна кутија и из ње изручити све куглице у један суд. Председник бирачког одбора пред свима члановима одбора пребројава све куглице. Чим одброји 100, он их предаје

члану одбора општинског да их и он преброји, а овај их предаје дотичном представнику кандидатске листе, да их и он по трећи пут изброји. Тако бива са сваком стотином док не буду избројане све куглице. Затим се одмах у записник забележи словима број кутије, за коју је кандидатску листу та кутија примала гласове и колико је у њој било куглица. Сви чланови одбора потписаће се испод ове забелешке. На овај начин пребрајаће се куглице и у осталим кутијама. Кад се све ово сврши, записник ће се закључити и потписаће га сви одборници, а поред тога утврдиће се и општинским печатом. Одвојена мишљења и примедбе о раду одбора и овде су допуштена.

За овим ће се записник, гласачки списак и азбучни гласачки списак метнути у завој и под печатом адресирати главном среском односно варошком бирачком одбору и оставити на столу бирачког одбора.

Пошто се све ово сврши, одбор ће изићи из бирачке собе, ову закључати на исти начин као и прошлога дана и поставити стражу да чува собу у којој су изборна акта остала, а кључ од собе председник ће чувати код себе.

Те ноћи постављена стража неће никога пуштати у ову собу ни под каквим условима.

Члан 39.

Сутра дан по свршеном гласању у 7 сати пре подне сви чланови бирачког одбора састају се пред вратима бирачке собе, отварају је и улазе у њу. Пошто се увере да је све у реду и онако како је било остављено вратиће сав изборни материјал општинском суду (поглаварству, односно уреду) и од њега узети натраг реверс. Ако приметите какву неуредност,

они ће о томе саставити нарочити записник, који ће са осталим изборним актима предати главном бирачком одбору. Затим ће председник узети завој спреmlен за главни бирачки одбор и спремити се на пут да га преда главном бирачком одбору. С председником заједно имају права поћи и представници кандидатских листа или њихови заменици, који од њих желе.

Члан 40.

Сутра дан по свршеном избору у 9 часова пре подне састаће се главни бирачки одбор за сваку изборну јединицу у среском месту, односно граду или вароши који бира за себе, у згради и соби нарочито за то спреmlеној.

У том ће одбору председавати један судија, којег управни суд постави између судија првостепених и среских судова, а чланови, су главног бирачког одбора председник месног општинског суда (начелник или поглавар општине) и по један представник сваке кандидатске листе.

Ако председник главног бирачког одбора на састанак не би дошао, њега ће у председавању и у даљем раду замењивати прво именовани члан. Главни ће бирачки одбор отпочети и наставити свој даљи рад, ако покрај председника или његова заменика буду на састанку још најмање два члана, што ће у записнику констатовати.

Ако главни бирачки одбор не би могао отпочети или свршити свој посао, ма из каквих разлога, председник гласачких места послаће изборна акта управном суду који ће о извршеном избору донети одлуку.

Целокупан састав ових одбора мора бити објављен у Службеним Новинама или у обласном служ-

беном листу, ако га буде било, 20 дана после указа о изборима.

Члан 41.

Председници и они чланови бирачког одбора, који носе изборна акта главном бирачком одбору, пријављиваће се овом и предати му запечаћени завој с изборним актима и накнадним записником, ако га има према чл. 39.

О предаји и пријему свих изборних аката саставиће се кратак записник, који потписују сви чланови главног бирачког одбора, председник и представници листа или њихови заменици, ако је који од њих с председником дошао да преда акта.

Члан 42.

Ако на дан избора, због нереда, или из буди каквог другог узрока, гласање не буде извршено на једном или на више гласачких места, главни бирачки одбор наредиће одмах, да се на свим тим местима изврши гласање у идућу недељу. На овом гласању поступаће се у свему онако као и при првом гласању. Да ће се накнадно гласати, председник општинског суда објавиће у дотичној општини истога дана кад му то буде јавио главни бирачки одбор.

Ако се и овога пута на неким гласачким местима не изврши гласање, главни ће бирачки одбор, ако је то случај на мање од једне трећине гласачких места, извршити свој посао не водећи рачуна о томе несвршеном гласању. Ако се на против, то догодило на трећини или више од једне трећине гласачких места, сматраће се као да се нису могли извршити избори за дотични срез или варош.

У оваквом случају управни суд кад се састане, решиће да ли ће се у дотичном изборном телу по-

новно извршити гласање на свима гласачким местима, или опет само у оним у којима није извршено.

Сем овога случаја управни суд не може иначе наређивати никаква накнадна ни поновна гласања у појединим гласачким местима.

Члан 43.

Главни бирачки одбор прегледаће сва изборна акта која су му предата, донеће своје оцене о одвојеним мишљењима и примедбама унесеним у записнике, и ставити ако нађе за потребно своје примедбе односно тока избора на разним гласачким местима.

Члан 44.

Затим ће одбор пребројати и сабрати, према гласчким списковима и према записницима по броју куглица нађених у кутијама на сваком гласачком месту колико је свега бирача гласало у изборној јединици. Ако се нађе разлика између броја гласача по гласачким списковима и броја куглица по записницима, узеће се број гласача према списковима и према њима ће се срачунати целокупан број гласача.

Резултат избора у изборним јединицама у којима се бирају два или више чланова обласне скупштине, утврђује се на овај начин: укупан број гласова подели се бројем чланова обласне скупштине која долази на ту изборну јединицу. Добивени број узима се за количник. Листе које нису добиле ни толико гласова да њихов број не износи ни 2—3 изборног количника не узимају се у обзир при распореду чланова обласне скупштине. Са осталим листама, или у случају да ни једна листа нема цео количник, онда са свима листама, обрачун се врши овако: укупан број гласова који је добила свака листа, дели се са један, па са два итд. и најзад са

цифром која одговара броју чланова обласне скупштине колико има да избере дотична изборна јединица.

Од деобних резултата са свих листа добивених оваквим дељењем издвоји се укупно онолико највећих колико се у дотичној изборној јединици има да избере чланова обласне скупштине. Свакој листи припада онолико чланских места колико је њених највећих деобних резултата тим путем издвојено. Ако се приликом овог издвајања деобних резултата деси да их има једнаких на двама или више листа, а нема толико чланских места да би се свима овим једнаким деобним резултатима дало чланско место, онда ће се решити коцком, којој ће се од ових листа са једнаким резултатима дати нерасподељена чланска места и то: ако је у питању једно чланско место, коцка ће се вући за све ове листе са једнаким деобним резултатима, ако је пак тих нерасподељених места више, онда ће се за свако нерасподељено место вући коцка засебно с тим, да листа која на једном вучењу добије једно чланско место не учествује у даљим извлачењима коцке. Коцку извлачи главни бирачки одбор.

У изборним јединицама које бирају само једнога члана обласне скупштине, изабран је онај кандидат, који је добио највише гласова. У случају једнаке поделе гласова решиће коцка, који је кандидат изабран.

Члан 45.

Главни бирачки одбор објавиће резултат избора и издати пуномоћства изабраним члановима, која су дужни потписати председник и сви чланови бирачког одбора па одмах предати изабраним члановима.

Ако изабрани није у месту, те му бирачки одбор не може одмах лично предати пуномоћство, бирачки ће одбор предати пуномоћство у запечаћеном завоју на ком ће назначити: „Главни бирачки одбор... среза... вароши... пуномоћство за Н. Н. из Н.“ надлежној полицијској власти на реверс с тим, да га она адресанту или породици преда најдаље за шест дана. Формулар пуномоћства прописује Министар Унутрашњих Послова.

Члан 46.

О целом овом раду главни бирачки одбор водиће тачан записник из кога ће се моћи видети, како се што редом појавило и решило, све оно што је напред одређено да се испита и реши. Нарочито ће у записник бити наведено колико је било свега кандидатских листа, која су лица на којој листи предложена, колико је свега гласова која листа добила, и која су лица из које листе оглашена за чланове обласне скупштине, добила пуномоћства. На записнику ће се морати потписати и сви чланови главног бирачког одбора, али ће сваки имати права да одвоји мишљење и стави примедбе.

Члан 47.

Овако спремљен и потписан записник, послаће се управном суду сутра дан са свима прилозима и свима изборним актима, што их је главни бирачки одбор добио са разних гласачких места.

Члан 48.

Сва пуномоћства изабраних чланова обласне скупштине оверава надлежни управни суд.

Избор чланова обласне скупштине може се оспорити жалбом противзаконитости изборног по-

ступка, изуzeвши састављање бирачких спискова и примање кандидатских листа. Жалбом се може тражити да се изборни поступак поништи у целисти или у појединим гласачким местима. Жалбе се могу подносити у року од 14 дана пошто се објави резултат избора. Жалба предата пошти на повратни реценпис сматра се да је тога дана и суду предата. О жалбама решава управни суд. Он може или поништити изборни поступак у целисти или у појединим гласачким местима ако нађе да је жалба основана и да је противзаконитост била од битног утицаја на исход избора; или може исправити објављени резултат избора ако је завршно срачунавање изборног посла било погрешно.

Управни суд доставља списак оверених чланова обласној скупштини.

Члан 49.

Они, који буду изабрани на више места за чланове исте обласне скупштине, имаће да се изјасне у року од три дана по састанку обласне скупштине, за које се место за чланове примају. Ако то не учине, скупштина ће их огласити за чланове оног места где су добили највећи број гласова и решити да се остала њихова места попуне на начин изложен у наредном члану овога закона.

Члан 50.

Ако ма којим случајем остане које место члана обласне скупштине, празно, оно ће се попунити лицем, које је на реду у оној кандидатској листи из које је члан, чије место има да се попуни.

Ако су сва лица из кандидатске листе исцрпена долазе на ред заменици. Ако су сва лица заменика исцрпена, велики жупан одређује нов избор

најдаље у року од осам дана, пошто буде извештен од обласне скупштине.

Члан 51.

Чланови главних бирачких одбора, чланови бирачких одбора, изуzeв представнике кандидатских листа, добијају из обласне благајнице дневницу. Накнаду путног трошка прима само онај, који врши службу изван свога боравишта.

Дневницу утврђује обласни одбор.

Члан 52.

У погледу кривица код обласних избора и кривичног поступка имају се сходно применити дотични прописи закона о избору народних посланика.

б) Рад обласне скупштине.

Члан 53.

Обласна скупштина сазива се Краљевим указом на предлог Министра Унутрашњих Послова у главно место области сваке године за 5. новембар у свој редовни сазив. Указ о сазивању објављује се у „Службеним Новинама“ или у обласном службеном листу, ако га буде било.

Велики жупан може сазвати скупштину по потреби у ванредне сазиве, а дужан је то учинити на захтев обласног одбора или једне трећине чланова обласне скупштине.

У ванредном сазиву скупштина се може бацити само питањима ради којих је сазвана.

Велики жупан отвара и закључује сазив обласне скупштине у име Краљево.

Члан 54.

Скупштина бира на целу периоду председника, подпредседника и секретаре.

Члан 55.

Сви избори у обласној скупштини врше се тајним гласањем.

Члан 56.

Скупштина може пуноважно решавати, ако је присутна једна трећина њезиних чланова. Одлуке се доносе апсолутном већином гласова присутних чланова. У случају равне поделе гласова, предлог, о коме се гласало, одбачен је. Глас се може дати само лично.

Члан 57.

Седнице обласне скупштине су јавне.

Скупштина може своју седницу претворити у тајну, ако се томе не противи велики жупан. Одлуке се проглашују у јавној седници.

Члан 58.

Чланови обласне скупштине дужни су редовно долазити у седнице и учествовати у раду скупштине.

Члан обласне скупштине не може учествовати у решавању, ако је у питању какав лични непосредни интерес његов, или његових сродника до IV степена по крви, а по тазбини до II степена закључно.

Чланови обласне скупштине, који не станује у месту где се држе њене седнице, добијају из обласне благајнице за долазак и повратак путне трошкове, које ће обласна скупштина одредити. Чланови обласне скупштине добијају дневницу за сваку седницу на којој су били присутни. Дневницу одређује обласна скупштина.

Члан 59.

У седницама обласне скупштине имају права присуствовати велики жупан и његови изасланици,

као и самоуправни чиновници, које одреди обласни одбор.

Велики жупан и његови изасланици, као и чланови обласног одбора, имају право говорити кад год затраже реч од председника обласне скупштине, али не смеју прекидати говорника.

Члан 60.

Дисциплинске казне којима се могу казнити чланови обласне скупштине ове су:

- 1) опомена на ред;
- 2) одузимање речи;
- 3) искључење највише до 8 седница с губитком дневнице.

Прве две казне изриче сам председник, а трећу обласна скупштина на предлог председника.

Члан 61.

Ни један предлог обласне уредбе, разумејући и обласни буџет, не може се претресати докле претходно не прође кроз надлежни скупштински одбор.

Члан 62.

Обласна скупштина у границама овога закона прописује свој пословник.

Члан 63.

Обласна скупштина је решавајући и надзорни орган обласне самоуправе. Она поставља све самоуправне органе изузевши оне, чије је наименовање обласном уредбом остављено обласном одбору.

Члан 64.

Обласна скупштина има право издавати обласне уредбе о свима питањима своје надлежности.

Она издаје уредбе о унутрашњем устројству и пословању обласних самоуправних власти, завода с установа као и о употреби обласних средстава.

Обласном се уредбом могу само разрађивати законске одредбе, у колико је то потребно ради примене закона у дотичној области. Но обласне уредбе не могу се издавати за одржање јавног мира и поретка, јавне безбедности и јавног морала.

Лица, која се не би покоравала обласним уредбама казниће се новчаном казном према имовном стању од 5—300 динара или у случају неимаштине затвором од 1—7 дана, а у тежим случајевима или код поновног иступа новчаном казном до 1000 динара или затвором до две недеље.

Иступе из претходног става ислеђују и пресуђују по тужби обласног одбора оне власти, које су надлежне за ислеђење и пресуђење иступних дела.

Члан 65.

Право предлагати обласне уредбе има обласни одбор и чланови обласне скупштине.

Члан 66.

Председник обласне скупштине доставља великом жупану ради проглашења најдаље за пет дана текст обласне уредбе, која је донета од обласне скупштине. Текст мора бити потписан од председника и једног секретара под печатом скупштине.

Обласни велики жупан ће задржати од проглашења уредбу за коју налази да није основана на Уставу и законима. У том случају он шаље такву уредбу у року од 14 дана рачунајући од дана доставе, са својим мишљењем Државном Савету на одлуку и о томе извештава надлежног министра. Ако Државни Савет нађе да уредба није основана

на Уставу или коме закону, она се неће прогласити ни обнародовати.

Државни Савет је дужан да донесе у року од два месеца своје решење. Ако Државни Савет не донесе решење у том року, уредба постаје извршна.

Велики жупан дужан је под својим потписом прогласити и у Службеним Новинама или у обласном службеном листу, ако га буде било, обнародовати обласну уредбу одмах по истеку рока од 14 дана, ако је није задржао од извршења, односно у року од 8 дана по достави решења Државног Савета или осам дана по истеку рока у којем је Државни Савет имао донети решење.

Члан 67.

Обласна уредба добија обавезну снагу 15 дана по обнародовању у Службеним Новинама или у обласном службеном листу, ако га буде било, ако уредба сама дужи рок није одредила. Дан обнародовања рачуна се.

Члан 68.

Обласне уредбе имају обавезну снагу и за појединце и за власт, али сви судови, као и Државни Савет и управни судови, имају пуно право да цеце законитост обласних уредаба у сваком посебном случају, који њима у кругу њихове законом одређене надлежности дође на решење.

Члан 69.

Обласна скупштина решава обласни буџет сваке године за наредну годину, по предлогу обласног одбора, који јој се подноси пре свих других предлога. Обласни буџет доноси се у облику обласне уредбе.

Ако скупштина не реши буџет у свом редовном сазиву најдаље за два месеца од дана сазива, продужује се важност старом буџету још за годину дана. Ако ни идућег редовног сазива у предњем року не реши буџет, она ће се распустити Краљевим указом. Нови избори имају се извршити и нова скупштина састати у року од два месеца.

У исто време са буџетом подноси се обласној скупштини и завршни рачун последње истекле рачунске године.

Члан 70.

Накнадне кредите по хитној потреби, може одбор одобрити по претходном одобрењу Министра Финансија. О тим накнадним кредитима одбор је дужан поднети нарочити извештај обласној скупштини у почетку првог наредног сазива.

Члан 71.

О обласном буџету гласа се по партијама. Без одобрења обласне скупштине уштеде из једне партије или буџетске године не могу се трошити на потребе друге партије и године.

Члан 72.

Расходи који се сваке године морају предвидети у обласном буџету ови су:

- 1) сви издаци који по особеним законима спадају на терет области;
- 2) лични издаци обласне скупштине, обласног одбора, обласних надлештава и установа;
- 3) материјални издаци за обласну скупштину, обласни одбор, обласна надлештва и установе;
- 4) отплата обласних дугова и интереса;
- 5) порези и таксе које би по закону теретиле област као правно лице, и
- 6) издаци за непредвиђене потребе.

Члан 73.

Редовни су приходи области:

- 1) приходи од имања која припадају области;
- 2) приходи од разних обласних установа, завода, предузећа, радова и т. д.
- 3) самостални обласни порези и таксе;
- 4) обласни прирез на државни порез.

Ванредни су приходи области:

- 1) примање од продатих обласних имања;
- 2) суме добивене од закључених обласних зајмова;
- 3) помоћ и дотације од државе предвиђене државним буџетом и државним законима, као и суме дароване од приватних лица;
- 4) сума од исплаћених дуговања области и дуговних прихода из прошлих година;
- 5) приходи од поклона или завештања;
- 6) остали непредвиђени приходи у њиховом вероватном износу.

Сви ванредни приходи морају бити предвиђени буџетом.

Од чистог прихода експлоатисаних шума, руда, водених снага и других добара, држава ће одвајати 15% и створити фонд, из кога ће помагати самоуправна тела у остваривању послова из чл. 2. овог закона.

Члан 74.

Докле се не донесе општи закон о самосталним порезима и таксама, такве дажбине могу бити установљене буџетом, а по одобрењу Министра Финансија. Али оне обласне таксе, које се наплаћују за употребу, уживање и искоришћавање обласних установа, завода, предузећа, радова и т. д. прописује сама обласна скупштина.

Члан 75.

Обласне прирезе до 50% државне непосредне порезе, рачунајући ту и државне прирезе на непосредни порез, у једној области има право да разреже сама обласна скупштина. За прирезе веће од 50% потребно је одобрење Министра Финансија.

Члан 76.

Обласни буџет шаље се преко великог жупана на увиђај односно одобрење Министру Финансија. Министар Финансија има право унети у буџет расхода законске расходе предвиђене чланом 72. овог закона, ако се они не би налазили у буџету никако или у недовољном износу. Министар Финансија одобрава у буџету прихода самосталне обласне порезе и таксе (чл. 74.) прирезе веће од 50% од целокупне порезе, зајмове преко 10,000.000 динара и отуђење обласног имања у вредности преко један милијон динара. Министар је дужан донети своје решење у року од месец дана. У противном случају, сматра се да су буџет, односно одлука, добили извршну снагу.

По пријему министровог решења обласни се одбор може против њега жалити Државном Савету у року од недеље дана, ако налази да је министар прекорачио своју законску надлежност. Ако по овој жалби Државни Савет не донесе решење за месец дана, сматра се да су буџет, односно одлука онако како су решени од обласне скупштине добили извршну снагу.

Ако су услед тога што је Министар Финансија унео у буџет извесне законске расходе и што није одобрио извесне приходе, који су потребовали његово одобрење постале потребне измене у целокупном буџету, те ће измене имати да изврши обласни

одбор. Тако измењен буџет шаље се на увиђај Министру Финансија, који има да цени да ли је у свему поступљено по његовим примедбама. Министар је дужан вратити буџет обласном одбору у року од месец дана, у противном случају сматра се, да је буџет добио извршну снагу.

Члан 77.

Самосталне обласне порезе и таксе, као и обласне прирезе на државне порезе, прикупљају органи државне пореске администрације. О начину прикупљања осталих обласних прихода, обласни ће одбор издати потребне прописе.

Органи државне пореске администрације од прикупљене суме од појединаца на име државног пореза, обласног пореза, приреза и таксе морају тачно према проценту издвојити колико од наплаћене суме припада држави, на име пореза и приреза и области на име обласног пореза, приреза и таксе и ове последње предавати обласној финансијској управи најдаље до краја месеца.

Члан 78.

Свима обласним приходима и расходима рукује шеф обласне финансијске управе, кога бира област као самоуправног чиновника. Он стоји под оним чланом обласног одбора, којему су поверени обласни финансијски послови.

Шеф обласне финансијске управе рукује благојном и обласним рачуноводством по правилима која вреде за државно рачуноводство.

Сва новчана примања за област шаљу се непосредно шефу обласне финансијске управе.

Члан 79.

Наредбодавци су за издатке по буџету чланови обласног одбора сваки за своју грану. Председник је наредбодавац за своју грану и за оне послове који не припадају ни једној засебној грани или о којима је донето решење на одборској седници. Рачунополагач је шеф обласне финансијске управе.

Наредбе за издатке могу бити исплаћене само у границама отворених буџетских кредита.

Члан 80.

Завршни рачун израђује обласна финансијска управа у року од шест месеца по истеку финансијске године и подноси га обласном одбору, који га упућује на преглед и одобрење Главној Контроли. Тако прегледан и одобрен рачун саопштава се обласној скупштини.

Члан 81.

У случају хитне потребе која се не би дала покрити ни из једнога буџетског кредита, обласни одбор је овлашћен закључивати зајмове с претходним одобрењем Министра Финансија, у висини до један милион динара.

Члан 82.

Обласна скупштина прописује уредбе о платама и пензијама самоуправних органа, које поставља обласна скупштина или обласни одбор.

Члан 83.

Обласна скупштина решава о издацима потребним за оснивање и унапређивање обласних установа.

Члан 84.

Обласна скупштина одобрава уговоре о зајмовима и о примању јемства за рачун и у име области.

Члан 85.

Скупштина одобрава уговоре о прибављању, отуђењу и размени некретнина и покретнина области, она одобрава све друге акте располагања која се на њих односе, као год и поравнање (нагодбе) и одустајања од тужбе односно жалбе. Ово исто вреди за наслеђа, записе (легате) и поклоне. Обласна скупштина овлашћује сваке године обласни одбор до које суме и до које вредности може располагати покретнинама. О употреби овог овлашћења обласни одбор извештава прву наредну скупштину.

Члан 86.

Обласна скупштина решава о издацима потребним за грађење путева, железница, канала и других јавних радова чије извршење у целини или делимице спада на терет области.

Члан 87.

Обласна скупштина одобрава предлоге, планове и предрачунае за које она решава кредите. Код мањих радова обласна скупштина може овластити обласни одбор, да он одобри планове и предрачунае.

Члан 88.

За извршење већих економских и културних послова који би изискивали заједницу у раду, могу се две или више области удружити. Одлуку о овоме доносе обласне скупштине по одобрењу Краљевске Владе.

III. Обласни Одбор.

Члан 89.

Обласни одбор има најмање 5, а највише 8 чланова.

Чланови обласног одбора не могу учествовати у расправи и задуживању у предметима који се тичу интереса њихових или њихових сродника по крви до 4, а по тазбини до другог степена закључно.

Одборници не могу сами ни преко трећих лица суделовати у лицитацијама, закупима ни у опште у предузимачким пословима области.

Члан 90.

Одборнике бира обласна скупштина на цео период. Чиновници државни и самоуправни не могу бити чланови одбора.

За сваког одборника скупштина бира једно-временно по два заменика, који ступају у дужност по реду, како су при избору наименовани, кад се место њиховог одборника коначно упразни. Плате одборника одређују се обласном уредбом почетком сваког скупштинског периода за тај период. Одбор остаје у дужности све док новоизабрани одбор не прими послове од њега.

Члан 91.

Одбор бира из своје средине председника за све време свога трајања. Председник и сваки члан одбора управља по једном граном, самоуправних послова. На колико ће се и каквих грана поделити самоуправни послови, прописује обласна скупштина својом уредбом. Ако се између чланова обласног одбора не би могло доћи до споразума, који ће члан узети коју грану, онда то питање решава

председник. На случај спречености председника одбора, заступа га најстарији члан одбора.

Одборска седница решава о свима питањима општег карактера и о свима важнијим предметима појединих грана. Она може решавати ако је присутно више од половине од укупног броја чланова одбора. Одлуке се доносе апсолутном већином гласова присутних чланова. У случају равне поделе гласова узима се да је усвојен онај предлог, за који је гласао председник.

Члан 92.

Одбор прописује свој пословник као и правилнике за своје канцеларије. Он одобрава правилнике свих обласних установа.

Члан 93.

Обласни одбор је извршни орган обласне самоуправе. Он извршује решења обласне скупштине, руководи самоуправну администрацију и води надзор над свима обласним установама и њиховим органима. Он ради и у оно време кад је обласна скупштина на окупу.

Обласни одбор расматра и коначно одобрава или одбацује буџете општина, које су у саставном делу дотичне области а чији би општински прирез на непосредну порезу прелазило 50%. За прирез преко 300% потребно је одобрење Министра Финансија.

Члан 94.

Обласни одбор издаје упуства и расписе за примену обласних уредаба. У хитним случајевима, када обласна скупштина није на окупу, обласни одбор може издавати привремене уредбе о свима предметима осим буџета. Према привременим уредбама

великом жупану припадају сва права из чл. 66. Привремене уредбе подносе се обласној скупштини прве седнице наредног сазива на накнадно одобрење. Ако у томе року неби биле поднесене, оне губе важност без штете по стечена права. У првом случају губе важност од првог дана оног састанка, рачунајући када су требале бити поднете, а у другом случају од првог дана иза скупштинског решавања.

Члан 95.

Обласни одбор закључује правне послове који се тичу области и заступа област пред судом и административним властима. У свима тим случајевима вреде ограничења чл. 85. овога закона.

Члан 96.

Обласни одбор подноси обласној скупштини годишњи извештај о своме раду и о раду свих самоуправних установа. Поред тога председник и чланови одбора дужни су одговорити на сва питања чланова обласне скупштине, која се тичу самоуправне администрације.

Члан 97.

Одбор даје мишљење о свима питањима која су му упућена од стране владе. Он је дужан на захтев великог жупана сарађивати с државним административним органима, кад год ту сарадњу закон прописује. Он може сарађивати по свом пристанку и у другим случајевима, када то велики жупан затражи.

Члан 98.

У оним случајевима кад је државни посао законом поверен обласној самоуправи, обласни је одбор дужан старати се о његовом извршењу по упућствима великог жупана.

Члан 99.

Ако обласни одбор одрече сарадњу предвиђену у чл. 97. (друга реченица) или ако не изврши упуства у случајевима чл. 98. надлежни управни суд може на тужбу великог жупана казнити одговорне чланове обласног одбора новчаном казном до 2.000 динара.

Члан 100.

Обласна скупштина има право да оптужи било цео обласни одбор било поједине његове чланове за њихова службена дела.

Чланови обласног одбора, односно цео одбор одговарају:

- 1) за неизвршење уредаба, решења и других одлука обласне скупштине;
- 2) за повреду законских прописа и за штету учињену области;
- 3) за дела кажњива по општем казненом закону.

За дела под 1) и 2) суди надлежни управни суд, а за дела под 3) надлежни редовни суд.

Чланови обласног одбора могу бити оптужени од обласне скупштине како за време трајања своје службе, тако и за три године после свог одступања.

Одлука обласне скупштине о оптужењу обласног одбора доноси се већином од 2/3 гласова присутних чланова.

За она дела која суди управни суд, чланови обласног одбора могу бити осуђени на губитак звања и на накнаду штете. У тежим случајевима могу бити лишени способности за вршење јавне службе, како државне тако и самоуправне најдуже за пет година. У случају да управни суд утврди одговорност за учињену штету, он упућује ствар над-

лежном редовном суду да одреди величину дуговане накнаде.

За право тужбе грађана важи члан 18. Устава.

Б. Срезови.

1. Опште одредбе.

Члан 101.

Срезови као самоуправне јединице правна су лица и по јавном и по приватном праву.

Члан 102.

У круг рада среске самоуправе спадају ови послови:

- 1) среске финансије:
  - а) утврђивање среског буџета;
  - б) располагање среским дажбинама које се на основу закона дају срезовима за покриће среских расхода;
- 2) срески јавни радови;
- 3) старање о унапређивању пољопривреде у срезу;
- 4) управа среским имањима;
- 5) оснивање и управљање среских завода за сиротињу и за неговање болесника;
- 6) среске саобраћајне установе;
- 7) завођење и одржавање установа за штедњу и кредит, узајамно помагање и осигурање;
- 8) помагање обрта (занатства), индустрије и задругарства у срезу;
- 9) давање мишљења на захтев Владе, великог жупана и обласне самоуправе, и други послови који буду законом поверени среској самоуправи.

Члан 103.

Органи среске самоуправе јесу среска скупштина и срески одбор.

Члан 104.

Среска се скупштина бира општим, једнаким, непосредним и тајним гласањем на четири године.

Избор се врши по истим бирачким списковима, по којим се врши избор за обласну скупштину.

На сваких 1.500 становника долази по један члан среске скупштине.

Члан 105.

Број чланова одређује за сваке изборе надлежни управни суд у року од осам дана после расписа избора.

Члан 106.

За члана среске скупштине може бити изабран само онај, који има услове за народног посланика према првом ставу чл. 72. Устава, а настањен је у којој општини дотичног среза најмање две године до дана расписа избора.

Чланови среске скупштине не могу бити у исто време срески лиферанти или срески предузимачи.

Члан 107.

Полицијски, финансијски, шумарски чиновници, судије у опште као и чиновници аграрне реформе и среске самоуправе не могу бити кандидовани за чланове среске скупштине. Остали чиновници, који буду изабрани за чланове среске скупштине, имају по закону право на одсуство за време док заседава среска скупштина.

Члан 108.

Изборе чланова среске скупштине који ће се вршити у један исти дан у целој области и то у недељу, наређује велики жупан.

Решење великог жупана обзнаниће се у Службеним Новинама или у обласном службеном листу, ако га буде било, и то најдаље три недеље пре избора.

Члан 109.

Кандидатске листе важе за цео срез и морају имати онолико кандидата на броју, колико броји среска скупштина чланова према пропису члана 105. овог закона.

Члан 110.

Прописи члана 8. до 52. имају се сходно применити за среске изборе.

Члан 111.

Среске скупштине сазива велики жупан у редовне сазиве најмање два пута сваке године и то у пролеће и у јесен у седиште среске управне власти.

Сазив објављује се у Службеним Новинама или обласном службеном листу, ако га буде било.

Редовни сазиви трају највише 15 дана.

Велики жупан може сазвати по потреби среску скупштину у ванредне сазиве, а дужан је то учинити на захтев среског одбора или једне трећине чланова среске скупштине.

Сваки ванредни сазив може трајати највише пет дана; оваква се скупштина може бавити само питањима ради којих је сазвана.

Члан 112.

Скупштина бира на целу периоду председника, потпредседника и секретара.

Члан 113.

На среску скупштину имају се сходно применити прописи чл. 55., 56., 57., 58., 59., 60., 61. и 62. овога закона с тиме, да се место великог жупана разумева срески поглавар.

Члан 114.

Среска скупштина је решавајући и надзорни орган среске самоуправе. Она поставље све самоуправне органе изузевши оне, чије именованье среска скупштина препусти среском одбору.

Члан 115.

Среска скупштина има право издавати у границама закона правилнике за отправљање самоуправних послова среза и за унутрашње устројство и пословање завода и установа среских као и о употреби среских средстава.

Члан 116.

Среска скупштина решава срески буџет сваке године за наредну годину по предлогу среског одбора, који јој се подноси пре свих других предлога. Ако среска скупштина не реши буџет на време, продужује се важност старом буџету још за годину дана. Ако ни идућег редовног сазива не реши буџет, онда ће се распустити решењем великог жупана. Нови избори морају се извршити и нова скупштина састати у року од два месеца.

У исто време са буџетом подноси се среској скупштини и завршни рачун последње истекле године.

Члан 117.

На срески буџет примењују се сходно прописи чл. 72. до 88. с тим, да права која припадају Министру Финансија врши велики жупан.

II. Срески одбор.

Члан 118.

Срески одбор има осим председника четири члана. Прописи члана 89., други и трећи став, 90., 92., 93., 95., 96., 97. и 98. имају се сходно применити и на срески одбор.

Члан 119.

Председник среске скупштине је у исто време и председник одбора.

Одбор решава послове у својим седницама. Пуноважна је седница одбора кад су у њој присутна најмање три члана. Одлуке се доносе апсолутном већином гласова присутних чланова. У случају равне поделе гласова узима се да је усвојен онај предлог, за који је гласао председник.

Одбор прописује свој пословник и издаје упутства ради извршења среских правилника.

Члан 120.

Срески одбор је извршни орган среске самоуправе. Он извршује одлуке среске скупштине, руководи самоуправну администрацију, врши надзор над среским установама и дисциплинску власт над својим органима.

Он се састаје по потреби на позив председника.

В. Надзор државне управе.

Члан 121.

Државна управна власт врши надзор над пословима обласних самоуправних власти преко обласног великог жупана и посебних стручних органа.

Обласни велики жупан има право да задржи од извршења сваку одлуку самоуправних органа, која не би била заснована на Уставу, законима, или обласним уредбама по прописима чл. 122. и 123. овога закона.

Члан 122.

Записник сваке седнице обласне скупштине чим буде прочитан и одобрен у скупштини, доставља се у овереном препису великом жупану уз рецепис.

Велики жупан може у року од осам дана задржати од извршења одлуку обласне скупштине осим обласних уредаба, за које је прописан поступак у чл. 66. овога закона.

Обласни одбор може против решења великог жупана у року од 15 дана пошто му буде достављено, изјавити жалбу Државном Савету, коју ће предати великом жупану.

Ако државни Савет не донесе решење најдаље у року од месец дана од дана пријема, одлука постаје извршна.

Одлука постаје извршна и онда, ако велики жупан у року од осам дана по пријему записника извести обласни одбор, да нема намеру задржати од извршења одлуку скупштине или чим пређе 24 часа по истеку тога рока.

Члан 123.

Велики жупан или његов заступник може присуствовати седницама обласног одбора и у свако време узети реч не прекидајући члана одбора, али нема право гласа.

Велики жупан може одлуку одбора задржати у року од осам дана по пријему преписа записника одборове седнице. За даљи поступак важи што је

у претходном члану у ставу 3., 4. и 5. речено за одлуку обласне скупштине.

Члан 124.

Велики жупан има право тражити потребна му обавештења од обласног одбора.

Члан 125.

Срески поглавар има исто право према среском одбору и среској скупштини, које и велики жупан према обласном одбору и обласној скупштини, само против његових решења право жалбе иде на управни суд, која се предаје за управни суд преко поште на повратни реџепис.

Члан 126.

Ако поједине послове свога делокруга не би област или срез могли извести својим средствима, они ће о томе известити Министра Финансија. Министар Финансија дужан је спровести овај захтев са својим мишљењем Народној Скупштини на решење у смислу чл. 96. Устава.

Члан 127.

Ако самоуправне власти не буду после позива надзорне власти вршиле оне управне послове, који су им особеним законима нарочито стављени у дужност, надзорна власт може их на рачун самоуправне јединице сама извршити.

Члан 128.

Самоуправне власти, као и државне управне власти, обавезне су на међусобну правну помоћ у свом законитом делокругу.

Члан 129.

Велики жупан поднеће обласној скупштини сваке године знања ради извештај о стању опште администрације у области. Он је дужан дати затражена обавештења о унутрашњој државној управи у области, у колико се она додирује са обласном самоуправом али се о томе у скупштини не може водити претрес ни стварати одлуке.

Исто важи и за среског поглавара односно среске самоуправе.

Члан 130.

У колико се по изузетку, особеним законима предвиде заједничка надлештва за исте струке државног и обласног делокруга и у области и у срезу, органи тих надлештава, вршећи самоуправне послове, везани су за одлуке самоуправне власти.

У случају неизвршења, самоуправне власти могу тражити помоћ од више државне власти.

Члан 131.

Ако органи среске самоуправе не би могли извршити одлуке својим силама, они могу тражити помоћ од општине, а ако она не би била довољна, помоћ надлежне државне власти.

Члан 132.

Чиновници за поједине обласне и среске самоуправе морају имати стручне квалификације као и државни чиновници исте врсте.

Чиновници за отправљање административних послова обласне самоуправе треба да су свршили правни факултет или барем средњу или стручну школу, а за административне чиновнике среске са-

моуправе, у недостатку ових, могу остати и чиновници, који су до сада вршили те послове или могу бити примљени и општински чиновници, који су то били најмање годину дана.

Чиновницима обласне и среске самоуправе са факултетским спремама, ако су пре тога били државни чиновници па после опет постали државни чиновници, признају се године проведене у самоуправној служби као да су их провели у државној служби.

Пензионерима са факултетском спремом, који су постали чиновници обласне или среске самоуправе, време које су провели у самоуправној служби рачунаће се у године службе и према томе броју година и година проведених у државној служби обрачунаће се пензија према плати, коју су имали кад су пензионисани. Они док врше дужност самоуправних чиновника неће примати пензију а биће дужни уплаћивати и пензиони фонд.

Прелазна наређења.

1) Овај закон ступа на снагу истовремено са Законом о подели земље на области и законом о општој управи.

2) У року од три месеца по ступању на снагу имају се спровести избори за обласне скупштине.

3) Велики жупани дужни су да припреме на рачун обласног буџета привремено све што је потребно да се могу одржати обласне скупштине. Министар Финансија ставиће великом жупану за то потребна средства из државне готовине.

4) Министар Унутрашњих Послова прописаће својом уредбом пословник за обласне скупштине

који ће важити док скупштина сама не донесе свој пословник.

5) Одмах по конституисању обласне скупштине имаће да се изабере обласни одбор.

6) Избором обласних одбора прелазе сви послови окружних и жупанијских самоуправа, који спадају по овом закону у надлежност обласне самоуправе, на обласну скупштину и обласни одбор дотичне области, у којој се окурузи, односно жупаније, налазе.

7) У колико би по постојећим законима жупанијска односно окружна самоуправа (а у Далмацији и Словенији покрајинска) вршила надзорну или дисциплинску власт над општинама, та власт прелази на одговарајуће органе обласне самоуправе.

8) Исто тако прелази сва имовина (актива и пасива) окружне односно жупанијске самоуправе на обласну самоуправу. Окружни односно жупанијски прирези и самостални порези прикупљаће се на рачун обласне благајне.

9) Окружни односно жупанијски (покрајински) самоуправни чиновници постају чиновници обласне самоуправе и вршиће своје функције по упуштвима обласног одбора. Чиновници, које обласна скупштина не би утврдила, стављају се у пензију ако су стекли на то права према ранијим прописима.

Чиновници у жупанијама било самоуправни било државни као и чиновници код покрајинских управа сматрају се као државни чиновници. Од њих постају самоуправни чиновници само они, које обласна или среска самоуправа буде узела у своју службу.

10) Ако би се поједини окрузи или жупаније поводом поделе земље на области цепали на две или више области, њихова имовина ће се проценити и поделити на дотичне области према просечном односу броја становника и величини земље, колико долази на коју област.

Спорове, који би из тога настали, решава коначно изабрани суд, састављен од два представника сваке области, која изабере одбор дотичних области и једног од ових представника изабраног члана редовних или управних судова.

11) У року од пет месеци после избора обласних скупштина имаће се извршити избори за среске скупштине и среске одборе по прописима овога закона.

12) Тамо где среска самоуправа за сада не постоји, велики жупан дужан је по саветовању са обласним одбором припремати рачун среских буџета све што треба да се могу састати среске скупштине, а Министар Унутрашњих Послова прописаће привремени пословник за среску скупштину који ће важити дотле, док скупштина сама не донесе свој пословник.

13) Прописи тачака 5. 9. и 10. прелазних наредбе имаће се сходно применити на срезове.

14) Где нема организованих општина, побрићуће се надлежна среска власт благовремено за набавку среских печата.

15) Где општинског одбора нема, вршиће функцију општинског одборника у бирачком одбору бирач, којег одреди првостепени суд.

16) До организације управних судова послове њихове по овом закону имају вршити редовни апелациони судови за обласно седиште.

17) Пропис члана 93. у погледу приреза преко 300% не важи за годину 1922.

26. априла 1922. г.

Београд.

Министар Припреме
за Уставотворну Скупштину
и Изједначење Закона

Марко Н. Трифковић, с. р.

Видео и ставио Државни Печат,
Чувар Државног Печата,
Министар Правде,

Д-р Л. Марковић, с. р.

Председник Министарског Савета,

Ник. П. Пашић, с. р.

Министар Припреме
за Уставотворну Скупштину
и Изједначење Закона,

Марко Н. Трифковић, с. р.

Министар Војни и Морнарице,
почасни ађутант Њ. В. Краља,
Генерал,

Милош М. Васић, с. р.

Министар Просвете,

Св. Прибићевић, с. р.

Министар Унутрашњих Дела,

Д-р Војислав Маринковић, с. р.

Министар Саобраћаја,

Андра М. Станић, с. р.

Заступник Министра Иностранних Дела,
Председник Министарског Савета

Никола П. Пашић, с. р.

Заступник
Министра Трговине и Индустрије,
Министар Правде,

Д-р Лазар Марковић, с. р.

Министар Шума и Руда,
Живојин Рафајловић, с. р.

Заступник
Министра Народног Здравља,
Министар Правде,

Д-р Лазар Марковић, с. р.
Министар Пољопривреде и Вода,

Иван Пуцељ, с. р.

Министар за Аграрну Реформу,
К. Љ. Милетић, с. р.

Министар Грађевина,

Веља Вукићевић, с. р.

Министар Пошта и Телеграфа,
Д-р Жарко Миладиновић, с. р.

Заступник Министра Вера,
Министар Унутрашњих Дела

Д-р Војислав Маринковић с. р.

Заступник Министра за Соц. Политику,
Министар Унутрашњих Дела

Д-р Војислав Маринковић, с. р.

И. А.
36350